

5 MART 2002 TARİHİNDE ESKİŞEHİR'DE KARAKOLLAR, HUZUREVİ VE YETİŞTİRME YURTLARINDA YAPILAN İNCELEMELER HAKKINDAKİ RAPOR

Alt Komisyon Raporu, 28 Mart 2002 Perşembe günü yapılan Komisyon toplantısında oy birliği ile kabul edilmiştir.

GİRİŞ

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 2 inci Dönem 4 üncü Yasama Yılıının 16 Ocak 2002 tarihli 20 nci toplantısında; Türkiye genelinde incelemelerde bulunmak üzere heyetler oluşturulmasına karar vermiştir. Bu çerçevede Hatay Milletvekili Mehmet Nuri TARHAN (Başkan) ve Denizli Milletvekili Hasan ERÇELEBİ'den (üye) oluşan heyetimiz 5 Mart 2002 tarihinde Eskişehir'deki çocuk yuvası, kız yetiştirme yurdu, huzurevi ve karakollarda incelemelerde bulunmuştur.

Heyetimiz sabah saat 9.00'da Eskişehir Valisi Sayın Sami Sönmez ile görüşmüştür. Görüşmede heyetimizin Eskişehir'de yapacağı incelemenin amacı ve kapsamı anlatılmış, validen de il ile ilgili genel bilgiler alınmıştır. Sayın Vali Eskişehir'in gelişmiş ve sosyo-ekonomik olarak fazla sıkıntıları olmayan sakin bir il olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca heyetimizin Eskişehir'de incelemelerde bulunmasından memnun olduğunu söylemiştir.

SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜNDE YAPILAN İNCELEMELER

A. YETİŞTİRME YURTLARI

Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne saat 10.00'da gidilmiş, İl müdürü Sedat Zeybek ile görüşülmüştür. İl Müdüründen çalışmaları hakkında bilgi alınmıştır.

Müdürle yapılan görüşmenin ardından Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile aynı kampüste yer alan 75. yıl Yunus Emre Çocuk Yuvası incelenmiştir. Adı geçen çocuk yuvasında 0-6 yaş ile 7-12 yaş grubundaki çocuklar barındırılmaktadır.

Çocuk yuvasının kapasitesi 100 olup kayıtlı öğrenci sayısı 82'dir. Yatakhaneler 8'er kişiliktir ve düzenlidir. 5-6 yaş grubu anaokuluna gitmektedir.

Temizlik hizmetleri dışarıdan hizmet alımı şeklinde karşılanıyor. Yuvanın temizlik bakımından düzenli ve temiz olduğu görülmüştür.

Engelli çocuklar kendileri için gerekli rehabilitasyon merkezlerine gidemiyor. 0-2 yaş grubunda 2 engelli çocuk vardır. Bunlara bir anne, bir hemşire bakmaktadır. 5 yaşında ağır engelli bir çocuk vardır.

Yemekhane temiz ve düzenlidir. Personelin ve çocukların yemek yedikleri yerler ayrıdır. Çocuklar için kullanılan servis tabakları naylondur. Bunun hijyen yönü ile sakıncalı olabileceği heyetimiz tarafından söylendiğinde, yurt müdürü yeterli ödenek olmadığı için naylon tabakların kullanıldığını ifade etmiştir.

13-18 yaş grubunun barındığı 100. Yıl kız yetiştirme yurdunun kapasitesi 80 kişi olup kayıtlı 76 kız vardır. Öğrencilerden 10'u kaçıktır. Yurtta kalan kızların hepsi öğrencidir.

Kızlar cinsel istismar konusu olduğu gibi, kötü alışkanlıklar da edinebiliyor. Hırsızlık yapabiliyorlar. Kendilerinden büyüklerle ilişkiye giriyorlar. Küçük yaşta koruma altına alınanlarda suç işleme oranı çok az olmaktadır. Yurtta daha çok parçalanmış ailelerin çocukları yer alıyor. Aileler çocuklarını götürdüklerinde geri getirmiyorlar. Yurtta kalanlar arasında Eğitim Fakültesi 3. sınıfında okuya bir kız öğrenci de bulunmaktadır.

Yatak odaları 4'er kişiliktir. Kız çocukları yurtta süresiz himaye edilmektedir. Başka bir ifade ile gidecek yeri yoksa yurtta kalmaya devam edebilmektedirler.

Yurttaki kızların tüm ihtiyaçları Devlet tarafından karşılanmakta öğle yemeğini yurtta yiyenlerle, okulu tam gün olanlara aylık ayrı harçlık verilmektedir. Okulu tam gün olanlar ayda 36 milyon yarım gün olanlar 13 milyon 500 bin lira harçlık almaktadırlar.

Cumartesi günü dışarı çıkma izni verilmektedir. Pazar günleri banyo, çamaşır günü olduğundan dışarı çıkma izni yoktur. Banyolar ve tuvaletler her zaman kullanıma açık, düzenli ve temizdir.

Kız Yetiştirme Yurdunda öğrencilerle özel yapılan görüşmelerde; yurttan memnun olduklarını, İnternete bağlanmak istediklerini, bunun için de bakanlıktan bilgisayar laboratuvarı istediklerini belirtmişler. Ayrıca harçlıkların zamanında gelmediğini, bunun kendilerini zora soktuğunu, harçlıklarının zamanında gelmesinin iyi olacağını, lavabolarda sıvı sabun kullanmak istediklerini söylediler.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ek ders ücretlerinin geciktiğini, 2 aydır ek ders ücreti alamadıklarını ifade ettiler. Yöneticilerle yapılan görüşmelerde 3413 sayılı yasanın çocukların okuma azmini azalttığı, çünkü nasıl olsa bir iş sahibi olacağım, okumaya ne gerek var diye düşündükleri heyet üyelerine iletilmiştir.

B. HACI SÜLEYMAN ÇAKIR HUZUREVİ

Yetiştirme yurdundaki incelemelerin ardından Hacı Süleyman Çakır Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'ne gidildi. Huzurevi müdürü Sabit Gökmen buradaki kapasitenin 70 olduğunu, kayıtlı bulunanların sayısının 71 olduğunu, bakıcı eksikliğinin olduğunu, hemşire sayısının az olduğunu, yaşlılara verilen hizmetleri aksatmamak için, özel şirketlerden hizmet alımı yaptıklarını, bundan da hizmet kalitesi olarak çok memnun olduklarını, hiçbir yaşlının kötü ve kaba davranışa maruz kalmadığını belirtmiştir.

Huzurevleri ve Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği'nde yer alan bilgiler çerçevesinde Komisyonca daha önce hazırlanmış olan sorular yöneticilere ve huzurevi sakinlerine sorulmuştur. Özetle Huzurevinde gerekli kurul ve servislerin büyük ölçüde oluşturulduğu, örneğin Disiplin Kurulu raporlarında yaşlı temsilcisinin de imzasının bulunduğu, sağli servisinin olduğu (bir pratisyen hekim ve bir hemşireden oluşuyor- dış tabibi yok) ancak beslenme servisinin bulunmadığı, bugüne kadar sadece oda değiştirme şeklinde disiplin cezası uygulandığı, yönetmelikte belirtilen ortak kullanım alanlarından yemek salonu, kafeterya, ibadet yeri, berber, revir, dikiş atölyesi, dinlenme salonları ve oturma birimlerinin bulunduğu ancak terzi, kütüphane, misafirhane, tecrit odası ve uğraşı odalarının bulunmadığı görülmüştür. Yaşlılarla yapılan görüşmede huzurevindeki uygulamalardan memnun oldukları gözlenmiştir. Sadece odalarda yaşlıların yatarken uzanabileceği yükseklikte bir alarm düzeneği bulunmadığı görülmüştür. Bunun dışında huzurevinin oldukça temiz, bakımlı ve düzenli olduğu görülmüştür.

KARAKOLLARDA YAPILAN İNCELEMELER

Heyetimiz son olarak Eskişehir'deki bazı karakollara (Otogar, Kurtuluş ve Çarşı) giderek incelemelerde bulunmuştur. Heyetin ziyareti sırasında Otogar Karakolunda gözlem altında kimsenin olmadığı, nezarethane defterinin düzenli tutulduğu,

nezarethanelerin standartlara uygun olduğu, nezarethane girişinde Nezarethane Talimatı bulunduğu, karakolda bayan memur bulunmadığı tespit edilmiştir.

Aynı şekilde Kurtuluş karakolunda yapılan incelemede de, gözlem altında kimsenin olmadığı, nezarethane defterinin düzenli tutulduğu, nezarethanelerin standartlara uygun olduğu, nezarethane girişinde Nezarethane Talimatı bulunduğu, bu karakolda üç bayan memur bulunduğu tespit edilmiştir.

Çarşı karakolunda yapılan incelemede nezarethanede iki kişinin olduğu, nezarethane defterinin düzenli tutulduğu tespit edilmiştir. Heyet üyeleri gözaltında buluna sanıklarla baş başa görüşmüş ve gözaltı koşulları hakkında bilgi almıştır. Gözaltındaki H.I ile yapılan görüşmede yakalamanın nedeninin ve haklarının kendisine bildirildiği, yakalama tutanağının bir nüshasının kendisine verildiği, yakalamanın yarım saat sonra savcılığa bildirildiği, kendisine Şüpheli ve Sanık Hakları formu verildiği, yakınlarından annesine telefonla haber verildiği, kendisinin avukat istemediği, işkence görmediği, nezarethaneye girişte doktor raporu aldığı heyete ifade edilmiştir.

Diğer şüpheli M.E. ile yapılan görüşmede yakalamanın nedeninin kendisine bildirildiği, haklarının hatırlatıldığı, yakalama tutanağının bir nüshasının kendisine verilmediği, Şüpheli ve Sanık Hakları Formu'ndan bir nüshanın kendisine verildiği, yakınlarına haber verilmesini istemediği, avukatla görüşme hakkının kendisine hatırlatıldığı ancak kendisinin avukat istemediği, işkence görmediği ve girişte kendisine doktor raporu alındığı heyete iletilmiştir.

Ayrıca Çarşı Karakolu'nda yeterli sayıda Şüpheli ve Sanık Hakları Formu olduğu, bunların anlaşılır olduğu, nezarethanelerin standartlara uygun olduğu, nezarethane girişinde Nezarethane Talimatı bulunduğu ancak nezarethanenin ışığının yetersiz olduğu görülmüştür.

Karakol incelemeleri bittikten sonra Eskişehir Valisi Sayın Sami Sönmez ziyaret edilmiş, kendisine teşekkür edilmiştir.

5 Mart 2002 tarihinde Eskişehir'deki çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi ve karakollara komisyonumuz adına yapılan inceleme raporunu sayılarımızla arz ederiz.

İmza

Mehmet Nuri TARHAN
Alt Komisyon Başkanı
Hatay Milletvekili

imza

Hasan ERÇELEBİ
Alt Komisyon Üyesi
Denizli Milletvekili